

ผญา (ปรัชญา) คำสอน

นำเสนอเมื่อ : 26 พ.ย. 2552

ผญา (ปรัชญา) คำสอน

- คั้นได้กินลาบชั้นอย่าลีมแจ่วแพ้วผัก ได้กินพุงเงินพาคำอย่าลีมกระเบียนฮ้าง
 - คั้นเจ้าได้อยูยอดฟ้าผาสาทประดับมุข อย่าได้ลีมเฮี้ยมทุกขผู้ชื้อควายคองกลา
 - คั้นเจ้าได้ชื้อซางกั้งฮ่อมเป็นพระยา อย่าได้ลีมคนทุกขผู้ชื้อควายคองกลา
 - คั้นเจ้าได้ชื้อซางกั้งฮ่อมสัปทน อย่าได้ลีมคนจนผู้หน้าตื่นซาง
ถ้าได้ดิบได้ดีหรือได้เป็นใหญ่แล้วก็อย่าได้ลีมผคนรอบข้าง
แพ้วผัก = ผักขารัว, พุงเงินพาคำ = ภาชนะเงิน, ทองคำ
กระเบียนฮ้าง = กระจงผู่, กั้งฮ่อม =
กางม, สัปทน = รมผาสีแดง เป็นเครื่องยศของขุนนาง
 - เกลี้ยงแต่นอกทางในเป็นหมากเตื่อ หวานนอกเหนือในส้มตั้งหมากนาว
 - เกลี้ยงปากทางไหนทางในเป็นปลาแดก เกลี้ยงปากบั้งซังขอปากกะทอ
 - เกลี้ยงฮอดใบ ไสฮอดลูก เกลี้ยงฮอดเขาปลุก เกลี้ยงฮอดเขาปิดลาน
 - กาบมัททวนาสมูทรวงกะบะว่า กาบมัททวนากะตามถอนซางกา
 - กินแกงแซ่คางกะแจปากปลิ้น กินกะทางคางกระดางปากบเป็นชั้นบ่อ
-
- เก่าสิฆ่าสิบสิฆ่าให้อาแก่จนคะยุงตี อย่าได้เอาบาลิต้อยตีตางพอน
จะฆ่าให้ตายก็ฟาดด้วยไม้เนื้อแข็ง อย่าตีด้วยความรู้เลย
 - เก่าสิฆ่าสิบสิฆ่าให้อาแก่จนคะยุงตี มาซางเอาหัวใจตีเน่าหมมในเนื้อ
ตายกะบตายแพ้วพทรวงวิบาก อย่ากกะกินบได้คาแค้นคั่งทวง **ขอให้หาหมอสั่งทำขวัญให้แน่**
จั่งสิหายพยาธิฮายคายสองบให้เสีย จะฆ่าให้ตายก็ฟาดด้วยไม้เนื้อแข็ง
อย่าตีด้วยความรักความสงสารเลย
 - ใจประสงค์สร้าง กลางดงกะว่าทาง ใจซู้คร้าน กลางบ้านกะว่าดง **ถ้าใจสู้ (ขยัน)**
อยู่กลางป่าดงก็เหมือนกลางทุ่ง ถ้าเกียจคร้านแม้อยู่กลางหมู่บ้านก็เหมือนในกลางป่า **ท่ง = ทุ่ง, ทุ่งนา**
 - ใจบโสดาด้วยเว้าแมนกะเป็นผิด ใจบโสดาดอมเว้าตีกะเป็นฮ้าย
แมนไม่สบอารมณ์แล้วจะพูดอย่างไรก็ไม่มีความถูกใจได้ โสดา = ยินดี, พอใจ, เว้าแมน = พูดถูกต้อง
(ด้วยเหตุและผล), เว้าตี = พูดด้วยดี, ฮ้าย = ร้าย
 - ติเจ็บแล้วแสนสือออยกะปานดา แมนวาเว้าจอยจอยกะปานไม้แดกตา
เมื่อถูกตีเจ็บแล้วจะปลอบประโลมปานใดก็ไม่หายเจ็บ ออย = ปลอบ, เว้าจอยจอย =
พูดจอละด้วยคำหวาน, แดกตา = ทิมตา
 - อยาสูลีเสียถิม พงษัพันธ์พี่น้องเกา อยาสูลีเผ่าเชื้อ ไปย่องผู้อื่นดี
อย่าได้ลีมญาติพี่น้องของตัวเอง ไปยกย่องผู้อื่นดีกว่า สูลีเสียถิม = ลีมเลื่อนไม่นึกถึง, สูลี =
ทอดทิ้ง, ย่อง = ยกย่อง
 - เชื้อชาติแสด เหม็นสาบกันเอง ปุสออนปุให้ยงตรง ห่อนฤสิทำได้
ตัวอย่างที่เลวหรือจะทำให้ผู้อื่นทำได้ แสด = แสด, ยง = เติบ
 - หมึงฮูปฮาย ครองวัตรพางม ซายฮูปทราม วิชาพางฮุง **หมึงแมร์ูปซัว แต่จริยวัตรทำหังดงามได้**
ซายแมร์ูปทราม วิชาติดตัวก็สงให้เจริญรุ่งเรืองได้ ฮูปฮาย = รูปไม่งาม, ครองวัตร = จริยวัตร,

การกระทำ, อุปสรรค = รูปชั่วตัวดำ, สูง = เจริญรุ่งเรือง

- ความตายนี้แขวนคอทุกบาดยาง ไผ่ก็แขวนอonton เสมอตามดั่งเดียว **ความตาย**
ติดตามเหมือนเงาตามตัว ไม่มีผู้ใดหลุดพ้น บาดยาง = ทุกย่างก้าว, ไผ่ = ใคร, อonton = คอน,
แขวน (สิ่งของขนาดเล็ก)
- ไปหาพระให้เอาของไปถวาย ไปหานายให้เอาของไปต้อน ต้อน = ต้อนรับ
- เดินทางบอสุดเสน อย่าถอยหลังให้เขาเหยียบ ตายขอให้ตายหน้าพุนเขาสิเอ็นหาหาญ
หนักสุดตองสูไม่ถอยให้ตายอย่างวีรบุรุษ บอสุดเสน = ไม่ถึงที่หมายปลายทาง, สิเอ็น = เรียก, หาญ
= กล้าหาญ
- คนผู้มีควมฐู ชูชี่เอ็ดบแหม่น ความฐูมีทอแ่่นฟ้า เป็นบ้ำทอแ่่นดิน
มีความรู้ท่วมหัวแต่เอาตัวไม่รอด ความฐู = ความรู้, ชูชี่เอ็ดบแหม่น = ทำไม่ถูกต้อง, ทอ = เท้า
- ให้เจ้าคอยเพียรสร้าง เสมอแต่นแบ่งช่อ ให้สร้างก่อสิบไว้ เสมอเผิ่งสิบยัง
ให้ขยันสร้างตัวเหมือนผิ้งสร้างรัง แตน = แมลงคล้ายผึ้ง, แบ่งช่อ = สร้างรัง (ช่อ), เผิ่ง = ผึ้ง,
สิบยัง = สร้างรัง
- การงานนี้ อุปสรรคแสนหมุ่ เกิดเป็นคนตองสู อย่าถอยร่นหลีกหนี
เกิดเป็นคนตองหนักเอาเบาสู
- บุญ บุญนี้บแหม่นของแบ่งใด บั้นแจกกันແหล่ว บอหอนแญกออกได้ คือไม้ผากกลาง **บุญ ผู้ใดสร้างผู้นั้นได้รับ**
คือจิงเฮากินขาว เฮากินเฮาอิม บแหม่นไปอิมทอง เขาพุนผู้บกิน บแหม่น = ไม่ใช่, บหอน =
ไม่สามารถแบ่งปันได้เหมือนสิ่งของ เหมือนชาวผู้ใดกินผู้หนึ่งอิม
ไม่สามารถ, พุน = โน่น
- ไผ่ผู้เขียนฮ่าสู วิชาปราชญ์ทางใด ก็ให้มีใจจด เผิ่งวิชาที่ตองสู
เรียนรูให้เชี่ยวชาญเป็นวิชาเลี้ยงตัว ไผ่ = ผู้ใด, เขียนฮ่าสู = เรียนรู้, เผิ่ง = ฟัง, สู = รู้
- ขอให้อดสาสู เพียรไปให้ถักป่อง คุณอาจารย์ยกใส่เกล้า คณิงไว้อยาสีลิม
อดทนสูในสิ่งที่ถูกต้อง ยกของคณาจารย์ อดสาสู = อดทนสู, ถักป่อง = ถูทาง, คณิง = คณิง
- ให้เจ้าเอาควมฐู หากินในทางชอบ ความฐูมีอยู่แล้ว กินได้ชั่วชีวิต
มีความรู้อยู่กับตัวหากินอย่างสุจริตได้ชั่วชีวิต ความฐู = ความรู้, ชั่วชีวิต = ชั่วชีวิต
- คันว่าไต่ดีแล้ว อยาลิมคุณพอแม เผินหากเลี้ยงแต่นอย ถนอมให้ใหญ่สูง
ไต่ดีแล้วอยาลิมบุพการี คันว่า = ถา, เผิน = ทาน
- ตกกะเทินว่าไต่เขียนแล้ว สิเขียนหมิตสูชอง เขียนให้เผินไต่ยอง หมิตถ้วนคूसูแนว
มีโอกาสไต่เรียนแล้วตองเรียนให้รูจริงทุกอยาง ตกกะเทิน = ถูล้ำตัว, เขียน = เรียน,
หมิตสูชอง = หมุดทุกดาน, ยอง = ยกยอ, หมิตถ้วนคूसูแนว = หมุดทุกดาน
- ตกกะเทินว่าไต่สู บถอยหลังให้เขาว่า นับแต่มือสิกาาไปหนา บถอย
เมื่อไต่สูแล้วไม่มีถอยให้ใครตูกไต่
- ฝนตกยังสูเอื่อน นอนกลางคินยังสูตั้น ความทุกขยังสูตอง มีขันเมื่อลุน **ฝนตกยังซาไต่**
นอนหลับยังรูตั้น ความทุกขก็มีโอกาสกลายเป็นสุขในวันขางหนา (ถาพยายาม) เอื่อน = หยุต
(ฝนซา), เตอง = กระเดื่อง, ลุน = วันขางหนา
- คำสอนพอแมนี้หนักเกิงธรณี ผู้ไต่ยาแยงนบหากสิดีเมื่อหน้า
ผู้ไต่เคารพคำสั่งสอนพอแมจะเจริญกาาหนา เกิง = ก้ำกึ่ง, ยาแยง = ยาเกรง, สิดี = เจริญ,
เมื่อหน้า = ภาาหนา
- ยามยังนอยให้หมั้นสูเขียนคุณ บุญเขามีสิยศสูงเพียงฟ้า
- ไต่ขันเอื่อแล้ว อยาลิมแพบองไมไผ ไต่เป็นใหญ่แล้ว อยาลิมข้าผู้พลอย
- ซาติที่เงินค้ำแกว มันบแหม่นของไผ ผู้ไต่มีใจเพียร หากสิหลงหลอนพอ
- ไผ่ผู้มัวเมาคราน การงานตองตอ บมีวันสิบพอ เงินลาจนคาแพง
- ชื่อวาโลกียกาางเมืองคนมันบเทียง มันหากเจียงชอยงอยคือคอยตลิ่งของ
ลางเทื่อแนวเด็กนอยสอนคนหัวตอน ลางเทื่อลูกไพเราะบานสอนทาวพอพญา ก็มี
โลกนี้ไม่เที่ยงหนอ วันนีลูกหลานอาจสอนพอแม พอเมืองยังตองเชื่อชาวบาน
- ชื่อวาแนวเด็กนอย ตากอความคิดหมอ ไต่กอขอชอหลอ ความเว้าผัดอยูดาว
- เด็กนอยมีความฐูสองสามความมันก็อง ผู้ใหญ่สูตงลางก็อ้าไวบคอยไซ **ความฐูมีเพียงน้อยนิด**
อย่าหยิ่งผยองอวดรู

- ชื่อว่าแหวนความเว้าของคนมันเกินง่าย ได้ทั้งหญิงและคู่ว่าความเว้าบ่อยู่ความ
เขายังเขาก็ย่อง เขายังเขาก็ว่า คือตั้งบักเคาเมา หมาเดมาหาแต่เขา คั้นเฮาทำดีแล้ว
เขายังก็ตามข้าง คั้นเฮาเฮ็ดแมนแล้ว หยั้นหยอกก็ข้างเขา เขาสีพากันทวง ทั้งเมืองก็บ่เงียง
เขาสีตีทั้งคาย ขายหน้าก็บ่อาย
- ขุดดินตันประสงคหาแต่บอนกิว แหวนสิ่วไม้ประสงคไ้แต่บ่อนบา